

Debreceni Ítéltábla
Gf.III.30.110/2024/6.

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Sándor Ügyvédi Iroda (cím, ügyintéző: dr. Sándor Sz. Zsolt ügyvéd) által képviselt Felperes1 (cégjegyzékszám, cím) I. rendű és a Felperes2 (Cévjegyzékszám, cím) II. rendű felpereseknek – a Dr. Zvara István Ügyvédi Iroda (cím, ügyintéző: dr. Zvara István ügyvéd) által képviselt Eger Megyei Jogú Város Önkormányzata (cím) alperes ellen megbízási díj megfizetése iránt indított perében az Egri Törvényszék 2024. február 27-én kelt 4.G.20.161/2023/14. számú ítélete ellen az I. rendű felperes 15. sorszámú fellebbezése alapján – a 2024. június 20-án megtartott nyilvános tárgyaláson – meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének a nem fellebbezett részét nem érinti, a fellebbezett részét helybenhagyja.

Kötelezi az I. rendű felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 317 500 (háromszáztizenhétezer-ötszáz) Ft másodfokú perköltséget.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s:

[1] A Kormány mint támogató és az alperes mint kedvezményezett által 2016. december 12. napján, valamint a Miniszterelnökség mint támogató és az alperes mint kedvezményezett által 2017. április 4-én aláírt támogatói okiratokban (a továbbiakban: Támogatói Okirat) rögzítettek, az annak végrehajtásával összefüggő feladatokról szóló 1251/2015. (IV. 23.) Korm. határozat, az ... vár Modern Városok Program keretében történő fejlesztésével kapcsolatos intézkedésekről szóló 1554/2016. (X. 13.) Korm. határozat és a Modern Városok Program Bizottságának döntése alapján az alperes vissza nem térítendő támogatásban részesült az ... vár állagmegóvó felújítására. A támogatott tevékenység időtartama eredetileg a 2016. december 1. – 2018. március 31. közötti időszak volt.

[2] Az alperes 2017. májusában ajánlattételi dokumentációt készített az ... vár állagmegóvó felújítása nevű, állami támogatásból megvalósuló projekthez kapcsolódó beruházás lebonyolítói és műszaki ellenőri feladatok ellátására történő megbízási szerződés megkötésének céljából az alábbiak szerint. A nyertes ajánlattevő feladata a fenti állami támogatásból megvalósuló, 4 809 000 000 Ft összegű projekt teljes körű lebonyolítása és a műszaki ellenőri feladatainak az ellátása a mindenkorai támogatói okiratok tartalmának megfelelő műszaki tartalommal kapcsolatban. A teljesítés várható időpontja 2017. július 1. – 2018. december 31. azzal, hogy a kezdési határidő a közbeszerzési eljárás befejezésének változó időpontjára tekintettel módosulhat. A megbízási szerződés időbeli hatálya a szerződés I. üteme tekintetében a szerződés mindkét fél általi aláírásának napjától, a szerződés II. üteme tekintetében pedig a II. ütem kivitelezéseire vonatkozó támogatói okirat hatályba lépésének napjától a szerződésben foglalt feladatok maradéktalan teljesítéséig tart. A szerződés teljesítésének véghatárideje a projektre vonatkozó kormányhatározatban illetőleg támogatói okiratokban szereplő határidőhöz igazodik, ennek megfelelően az itt rögzített teljesítési

határidő minden további szükséges intézkedés és nyilatkozat nélkül módosul abban az esetben, ha a kormányhatározat, illetőleg a támogatói okiratok bármelyike szerinti projektbefejezési határidő módosul: e változás külön szerződésmódosítást nem igényel. A teljesítési határidő mindenkor a projektre vonatkozó kormányhatározatban, illetőleg támogatói okiratban szereplő projektbefejezési, zárási határidőhöz igazodik. Amennyiben a projektre vonatkozó kormányhatározat(ok), támogatói okiratok a teljesítési, projektbefejezési, zárási határidőt több alkalommal módosítják, a szerződés módosulására többször is sor kerülhet.

[3] Az alperes felelős akkreditált közbeszerzési tanácsadója 2017. június 14-én kiegészítő tájékoztatást tett közzé, amelyben a mindezeket érintő felperesi kérdésekre válaszul egyebek mellett azt javasolta, hogy a szerződés 1.4. pontját úgy módosítsák, hogy az ajánlatkérő meghatároz egy legkésőbbi befejezési határidőt, amely által a beadott ajánlatok összehasonlíthatóak lesznek. Válaszként rögzítette azt is, hogy az alperes a felhívásában a 2018. december 31-i dátumot arra tekintettel szerepeltette, mert a kormányhatározatban, illetve a támogatói okiratban jelenleg ez az időpont szerepel, mást ezért nem szerepeltethet, az alperes mint ajánlatkérő azonban megkezdte a támogatóval az egyeztetést a befejezési határidő módosításában. A tervezett új véghatáridő (a támogatott tevékenység időtartamának vége) 2019. december 31. Kérte, hogy az ajánlattevők az ajánlatadás során e későbbi, 2019. december 31-i dátumot vegyék figyelembe. Rögzítette, hogy ennek megfelelően pontosítja a kiírás feltételeit, amelyre vonatkozóan módosítást tesz közzé. A módosított szerződés e tekintetben úgy értelmezendő, hogy amennyiben a kormányhatározatban vagy a támogatói okiratban a véghatáridő módosul, úgy az ott meghatározott időpontig, de legkésőbb 2019. december 31-ig a szerződés automatikusan, minden külön díjigény nélkül meghosszabbodik. Minden más esetben a felek a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Kbt.) előírásainak megfelelően járnak el. E kiegészítő tájékoztatás szerint továbbá a 2019. december 31-ig történő meghosszabbodás esetén a megbízási díj nem módosul, mivel az ajánlattevők erre tekintettel adnak ajánlatot, az e véghatáridőt meghaladó esetekben pedig a felek a Kbt. előírásai szerint járnak el; automatikus díjemelkedés a szerződésben nincs rögzítve, ilyen előírás az ajánlatkérőre vonatkozó jogszabályi előírások szerint (bizonytalan kötelezettségvállalás) nem lenne jogszerű, jogellenes előírásként pedig érvénytelen lenne.

[4] Az alperes 2017. júniusában az ajánlattételi dokumentációt módosítva, és egységes szerkezetbe foglaltan is elkészítette. Ennek 6. pontjában a teljesítés várható tervezett időtartamát változatlanul hagyva (2017. július 1. – 2018. december 31.) rögzítette, hogy a megbízási szerződés véghatárideje 2019. december 31-ig automatikusan meghosszabbodik, amennyiben a projektre vonatkozó támogatói okiratban és/vagy kormányhatározatban ezen vagy ezt meghaladó a támogatott tevékenység időtartamának végső dátuma. A szerződés teljesítésének véghatárideje a projektre vonatkozó kormányhatározatban, illetőleg támogatói okiratokban szereplő határidőhöz igazodik (jelenlegi támogatói okirat 3.2. pontja), ennek megfelelően a fentiekben rögzített teljesítési határidő minden további szükséges intézkedés és nyilatkozat nélkül 2019. december 31-ig meghosszabbodik, ha a kormányhatározatban illetőleg a támogatói okiratban a támogatott tevékenység időtartama (Támogatói Okirat 3.2. pontja) módosul.

[5] A közbeszerzési eljárás eredményeként az alperes mint megbízó, valamint az I. és II. rendű felperesek mint megbízottak 2017. október 25-én megbízási szerződést kötöttek, amelynek 1.4. pontja szerint a felperesek feladata „Az ... vár állagmegóvó felújítása” nevű,

állami támogatásból megvalósuló projekt teljeskörű lebonyolítása a műszaki ellenőrré és a beruházást lebonyolítóra vonatkozó előírásoknak megfelelően a projektre vonatkozó mindenkorai támogatói okiratok előírásainak és a vonatkozó műszaki tartalmának megfelelően. A megadott keretösszegen belül a műszaki tartalom változására hivatkozással a megbízott szerződésmódosításra, illetve többletdíjigényre nem jogosult. A szerződés véghatárideje 2019. december 31-ig automatikusan meghosszabbodik, amennyiben a projektre vonatkozó támogatói okiratban és/vagy kormányhatározatban ezen vagy ezt meghaladó a támogatott tevékenység időtartamának végső dátuma. A szerződés teljesítésének véghatárideje a projektre vonatkozó kormányhatározatban illetőleg támogatói okiratokban szereplő határidőhöz igazodik (jelenlegi Támogatói Okirat 3.2. pontja), ennek megfelelően a fentiekben rögzített teljesítési határidő minden további szükséges intézkedés és nyilatkozat nélkül 2019. december 31-ig meghosszabbodik abban az esetben, ha a kormányhatározatban illetőleg a támogatói okiratban a támogatott tevékenység időtartama (Támogatói Okirat 3.2. pontja) módosul ezen vagy ezt meghaladó határidőig (2019. december 31.). A határidő 2019. december 31-ig történő hosszabbítása tekintetében a megbízott a megbízási díjon felül további díjazásra nem jogosult. Minden egyéb esetben a felek a Kbt. előírásainak megfelelően járnak el.

[6] A szerződés 2.2. pontja szerint a megbízott részletes feladatait a szerződés 1. számú melléklete tartalmazza azzal, hogy e feladatokat két ütemre bontják: I. ütem a ...-bástya rekonstrukciójához kapcsolódó teljeskörű beruházás lebonyolítói és műszaki ellenőri feladatok, valamint a többi projektelemre vonatkozó támogatói okirat megkötéséhez szükséges beruházás lebonyolítói feladatok ellátása; II. ütem a ...-bástya rekonstrukcióján felüli többi projektelem (a továbbiakban: Nagyprojekt) támogatói okirat megkötését követően felmerülő beruházás lebonyolítói, valamint műszaki ellenőri feladatok ellátása.

[7] „A teljesítés határideje, helye” címet viselő 4. pontban rögzítették, hogy a megbízási szerződés időbeli hatálya a szerződés I. üteme tekintetében a szerződés aláírásának napjától, a II. ütem tekintetében pedig a II. ütem kivitelezéseire vonatkozó támogatói okirat hatálybalépésének napjától a szerződésben foglalt feladatok maradéktalan teljesítéséig tart azzal, hogy a szerződés véghatárideje 2019. december 31-ig automatikusan meghosszabbodik, amennyiben a projektre vonatkozó támogatói okiratban és/vagy kormányhatározatban ezen vagy ezt meghaladó, a támogatott tevékenység időtartamának végső dátuma. A szerződés teljesítésének véghatárideje a projektre vonatkozó kormányhatározatban illetőleg támogatói okiratokban szereplő határidőhöz igazodik. Ennek megfelelően a teljesítési határidő minden további szükséges intézkedés és nyilatkozat nélkül 2019. december 31-ig meghosszabbodik – minden külön megbízási díjigény nélkül – abban az esetben, ha a kormányhatározatban, illetőleg a támogatói okiratban a támogatott tevékenység időtartama (Támogatói Okirat 3.2. pontja) módosul ezen vagy ezt meghaladó határidőig (2019. december 31.), ezen változás tehát külön szerződésmódosítást nem igényel. A fentieknek megfelelő 2019. december 31-ig történő határidő hosszabbítás tekintetében a megbízott a megbízási díjon felül további díjazásra nem jogosult. Minden egyéb esetben a felek a Kbt. előírásainak megfelelően járnak el.

[8] A 4.2. pont szerint a szerződés keretében a teljesítési határidő, amely a végszámla kiállításának feltétele a projektben megkötött, illetve megkötésre kerülő valamennyi építési beruházás teljesüléséig, azaz az utolsónak teljesülő építési beruházás sikeres műszaki átadás-átvételi eljárásának a lezárásáig tart. Ezt követően a megbízott rendelkezésreállásra köteles a projekt lezárásához szükséges jelentésnek erre jogosult szerv általi elfogadásáig. Mindezek

felül a projektben megvalósuló építési beruházások utófelülvizsgálatában a megbízottnak ekkor felmerülő esetleges feladatai is lehetnek, ezért a szerződés ezen időszakra vonatkozóan is érvényben marad az utolsó építési beruházás sikeres műszaki átadás-átvételi eljárás lezárásától számított 12 hónapot követő 60. nap végéig.

[9] Az 5.1. pont szerint a megbízási 150 000 000 + áfa, amely magában foglalja a szerződésszerű teljesítéssel kapcsolatban felmerülő valamennyi díj- és költségigényt; ebből az I. ütem díja 45 000 000 Ft + áfa, a II. ütem díja 105 000 000 Ft + áfa. Az 5.4. pont szerint a beruházás lebonyolítói feladatok az adott ütemre vonatkozó teljes megbízási díj 40%-a, a műszaki ellenőri feladatok a megbízási díj 60%-a.

[10] Az 5.5. és 5.6. pontok alapján a megbízott az alperes által elfogadott és aláírt teljesítésigazolásokat követően az I. ütemre a megbízási díj 90%-áig nyújthat be részszámlákat negyedévente, időarányosan, egyenlő részletekben, 10% megbízási díj a ...-bástya rekonstrukciójának műszaki átadás-átvételi eljárás sikeres lezárását követően válik esedékessé. A II. ütem megbízási díjának a beruházási lebonyolításra eső 40%-a után annak 90%-a erejéig negyedévente, időarányosan, egyenlő részletekben nyújtható be részszámla, a fennmaradó 10% pedig a projekt utolsó építési beruházása műszaki átadás-átvételi eljárás sikeres lezárását követően esedékes. A II. ütemre vonatkozó díj 60%-át kitevő műszaki ellenőri feladatrésze annak 90%-ának megfelelő összeg erejéig negyedévente, időarányosan, egyenlő részletekben lehet részszámlát benyújtani, míg a fennmaradó 10%-ra az utolsó építési beruházás műszaki átadás-átvételi eljárás sikeres lezárását követően kerülhet sor.

[11] A szerződés 9.3. pontja szerint a szerződés a felek kölcsönös kötelezettségeinek teljesítésével szűnik meg.

[12] A felek a szerződéskötés napján, 2017. október 25. napján „Értelmező jegyzőkönyv” elnevezésű okiratukban rögzítették többek között, hogy az ajánlati felhívás 5.5. pontja első bekezdésében írt rendelkezések, és az ugyanitt a harmadik bekezdésben írt rendelkezések között ellentmondás keletkezett, figyelemmel arra, hogy a szerződés I. ütemére vonatkozó szerződéses feltételek hatályba lépésekor a ...-bástya felújítására vonatkozó építési beruházás még nem került megindításra. Ezért a szerződés 5.5. első és harmadik bekezdését a szerződés 5.6. pontjában foglaltaknak megfelelően alkalmazzák akként, hogy a megbízott az I. ütemre vonatkozó megbízási díj beruházás lebonyolítói feladatrésze (I. ütem megbízási díj 40%-a) eső 90%-nak megfelelő összeg erejéig negyedévente időarányosan egyenlő részletekben nyújthat be részszámlát. Így az I. ütemre vonatkozó megbízási díj beruházás lebonyolítói feladatrésze eső fennmaradó 10%-nak megfelelő összegű számla benyújtására a ...-bástyára vonatkozó (utolsó) építési beruházás műszaki átadás-átvételi eljárásának sikeres lezárását követően válik jogosulttá a megbízó által kiállított teljesítésigazolás birtokában. Megbízott jelen esetben az első részszámla benyújtására a szerződés I. ütemére vonatkozó része hatályba lépése napját követő harmadik teljes naptári hónap utolsó napjával (teljesítés kelte) jogosult, megbízó által kiállított teljesítés igazolás birtokában. A megbízott az I. ütemre vonatkozó megbízási díj műszaki ellenőri feladatrésze (I. ütem megbízási díjának 60%-a) eső 90%-ának megfelelő összeg erejéig negyedévente időarányosan egyenlő részletekben nyújthat be részszámlát, míg az I. ütemre vonatkozó megbízási díj műszaki ellenőri feladatrésze eső fennmaradó 10%-ának megfelelő összegű számla benyújtására a ...-bástyára vonatkozó (utolsó) építési beruházás műszaki átadás-átvétel eljárás sikeres lezárását követően válik jogosulttá a megbízó által kiállított teljesítés igazolás birtokában. A megbízott jelen esetben

az első részszámla benyújtására a szerződés I. üteméhez tartozó (...-bástyához kapcsolódó) építési beruházás(ok közül az első építési beruházási) kivitelezési szerződés megkötésének időpontját követő harmadik teljes naptári hónap utolsó napjával (teljesítés kelte) jogosult a megbízó által kiállított teljesítés igazolás birtokában.

[13] A felek az általuk 2018. február 14-én aláírt számlarészletezésben rögzítették 150 000 000 Ft megbízási díjnak az I. és II. ütem közötti megoszlását, valamint azok 2017. november és 2019. december hónapjai közötti egyes részleteit, amelyet követően az alábbi nyilatkozatot tették: „A műszaki ellenőrzésre vonatkozó számlázás kezdete az első kivitelezői szerződés megkötésének időpontját követő harmadik teljes naptári hónap utolsó napjától indul! A fenti összeg az új kormányhatározat(ok), illetve támogatói okiratok hatályba lépéséig vannak érvényben! Az új befejezési határidő elfogadásakor a kifizetési ütemek és a fennmaradó összeg újra felosztásra kerül, ahhoz igazodóan! A végszámlák az utolsó műszaki átadás-átvétel sikeres lezárásával nyújthatók be!”

[14] A Miniszterelnökség mint támogató és az alperes mint kedvezményezett 2018. április 23-án módosították a támogatási szerződést egyebek mellett annyiban is, hogy a támogatott tevékenység időtartama a 2016. december 1. – 2020. június 30. közötti időszak.

[15] Az alperes a 2019. január 10-én kelt levelében tájékoztatta a felpereseket, hogy 2018. november 12-én kezdeményezte a Támogatói Okiratban foglalt határidő 2021. június 30. napjára történő módosítását, és hogy a felperesek a megbízotti feladataikat a kezdeményezett új határidőig – a szerződés módosítása nélkül – továbbra is ellássák.

[16] A Miniszterelnökség mint támogató és az alperes mint kedvezményezett 2019. január 31-én ismét módosították a támogatói szerződést, amelyben a támogatott tevékenység időszakát a 2016. január 1. – 2021. június 30. napjai közötti időszakban jelölték meg.

[17] A felperesek 2019. december 31-ig teljesítették a szerződéses kötelezettségeiket, ezt követően tevékenységet nem végeztek. Ennek részeként az I. ütem lebonyolítási feladatait teljes egészében elvégezték, az ezt követő műszaki ellenőri feladatokat pedig részben, 2019. december 31-ig. A II. ütem megvalósítása során a lebonyolítói feladatokat teljes egészében ellátták, műszaki ellenőri tevékenységet pedig nem végeztek.

[18] Az alperes az I. ütem lebonyolítására nettó 9 000 000 Ft-ot, annak műszaki ellenőrzésére 4 860 000 Ft-ot, összesen bruttó 17 602 220 Ft-ot, míg a II. ütemre bruttó 26 670 000 Ft-ot, összesen 40 530 000 Ft-ot fizetett meg a felpereseknek.

[19] Az alperes 2020. augusztus 11-én a módosított projekt-támogatási időszakok 2021. június 30. és 2020. június 30. napjáig történő meghosszabbítására utalva kezdeményezte a megbízási szerződés véghatáridejének módosítását, amelyet a felperesek nem fogadtak el. Az alperes továbbá arról tájékoztatta a felpereseket, hogy a támogatói okiratokban módosított új határidőhöz igazodóan 2019. december 31-ig a ...-bástyára (I. ütem) vonatkozóan 15 103 637 Ft + áfa, a Nagyprojektre (II. ütem) 840 000 Ft + áfa megbízási díj illeti meg őket. A felperesek a 2020. november 18-án kelt válaszlevelükben a Kbt. szerinti szerződésmódosítás hiányában őket megillető nettó 52 140 000 Ft összegű díjigényüket jelezték, egyetértve az

alperes levelében foglalt azon megállapítással, hogy a megbízási szerződés megszűnt 2019. december 31-én. Ezt követően a felperesek személyenként 33 108 900 Ft megbízási díjról állítottak ki számlát.

[20] A felperesek a keresetükben kérték, hogy a bíróság kötelezze az alperest – köztük egyenlő arányban – 66 217 800 Ft tőke és ennek 2020. március 1-jétől a kifizetés napjáig számított késedelmi kamatait, valamint a perköltségük megfizetésére. Keresetüket arra alapították, hogy a megbízási szerződés megszűnt a teljesítésük véghatáridejéül megjelölt 2019. december 31-én, ezért az általuk kifejtett tevékenység alapján jogosultak a szerződésben kikötött megbízási díjra, és amelynek időarányos kiterjesztése a szerződés megszűnését követő időszakra ellentétes a szerződéssel.

[21] Az alperes az ellenkérelmében kérte a kereset elutasítását és a felperesek perköltségben való marasztalását. A másodfokú eljárás szempontjából jelentőséggel bíró hivatkozása szerint a felek szerződéses akarata a teljes műszaki projektre kiterjedő felperesi szolgáltatásra terjedt ki, amelynek nem tettek eleget, ezért az őket megillető megbízási díjat a megváltozott véghatáridő miatt arányosítani kell. Az erre vonatkozó számítása alapján összesen 20 248 419 Ft erejéig elismerte a felperesek követelését. Ezzel szemben azonban késedelmi kötbér címén 28 575 000 Ft beszámítással élt, hivatkozva arra, hogy a felperesek 2019. december 31-ét követően jogellenesen tagadták meg a szerződés teljesítését.

[22] A felperesek kérték a beszámítás elutasítását.

[23] Az elsőfokú bíróság a fellebbezett ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felpereseknek személyenként 10 124 209 Ft-ot és annak 2020. március 1-jétől számított késedelmi kamatait, ezt meghaladóan elutasította a keresetet. Kötelezte a felpereseket, hogy személyenként fizessenek meg az alperesnek 310 258 Ft perköltséget. A határozatát azzal indokolta, hogy a felek között nem volt vitatott, hogy a felek szerződéses akarata arra irányult, hogy a felperesek a teljes műszaki projekt végéig lássák el feladatukat, tehát akkor teljesítettek szerződésszerűen, ha a szerződésben megjelölt tevékenységüket teljes terjedelmében elvégzik. A szerződésszerű teljesítés ellenértékeként ebben az esetben illeti meg őket hiánytalanul a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:373. (ténylegesen: 6:276.) §-a szerinti megbízási díj, részbeni teljesítés esetén csak a tevékenységükkel arányos részére tarthatnak igényt. Ezt követően a műszaki ellenőri feladatokat illetően ismertette az építőipari kivitelezési tevékenységről szóló 191/2009. (IX. 15.) Korm. rendelet 16. § (4a) bekezdését és a műszaki ellenőr jogállását értelmező 496/B/2005. AB határozat indokolását is.

[24] A felperesek maguk is úgy nyilatkoztak, hogy a megbízási szerződés műszaki tartalmát teljes egészében a közbeszerzési dokumentáció műszaki tartalma határozta meg. A perben ezért elsődlegesen azt kellett meghatározni, hogy a felpereseket a nem vitatottan csak részben teljesített megbízási szerződés ellenértékeként az általuk felszámított vagy az alperes által elismert, újra felosztott megbízási díj illeti-e meg. Ezt az arányos díjazást eredményező szerződéses tartalmat támasztja alá, hogy a felperesek maguk sem vitatták, hogy a bruttó 190 500 000 Ft-os megbízási díjból nem tarthatnak igényt Nagyprojekt műszaki ellenőri díjára (80 010 000 Ft), mivel azt nem végezték el. Ez irányadó azonban a Nagyprojektet meghaladó szerződéses tartalomra is. Nincs olyan szerződéses indok vagy rendelkezés

ugyanis, amely a felperesek által el nem végzett megbízotti tevékenységek közötti megkülönböztetést indokolna az ellenérték meghatározásánál. A megbízási szerződés tartalma nem az volt, hogy a felperesek 2019. december 31-ig járjanak el, attól függetlenül, hogy a beruházás műszaki tartalma teljes egészében megvalósul-e, és ezért a megbízási szerződésben foglalt műszaki tartalmat is esetleg csak részben kell teljesíteniük, és ennek ellenére a megbízási díj megilleti őket. Az, hogy 2019. december 31-ig alperesi kifogás nélkül elvégezték az időarányosan felmerült kötelezettségeiket, nem érinti, hogy az ezt követő időszakban a szerződés műszaki tartalmának meghatározása eredményeként kifejtteni vállalt tevékenységüket nem végezték el. A szerződésben vállalt kötelezettségük ugyanis az ott megjelölt műszaki tartalom teljes mennyiségének a megvalósítására vonatkozott, és nem csak annak a 2019. december 31. napjáig felmerülő részére. Alaptalan hivatkozásukkal szemben a díjukat sem 2019. december 31-ig kellett kalkulálniuk, hanem a projekt teljes befejezéséig. Az ilyen jellegű tevékenységek körében kialakult gyakorlat – bár nem kizárt – általában nem is engedi, hogy a lebonyolító, műszaki ellenőr meghatározott ideig vállalja csak a tevékenységet.

[25] A műszaki ellenőri tevékenység alapvetően a kivitelezési tevékenységhez kapcsolódó nem önálló eredményt létrehozó tevékenység, ezért annak a teljesítése mindig a kivitelezési munkák megvalósulásának a függvénye. A kivitelezés kockázata, a folyamatos munkavégzés, időjárási, pénzügyi, megrendelői egyéb okok miatti bizonytalanságok okán mindig számolni kell a munkák elhúzódnásával, esetleges szünetelésével, a kivitelezésre vállalt teljesítési határidő csúszásával. Általában ezért nem célszerű meghatározott időpontig megkötni az ilyen szerződéseket. Alapvető megrendelői érdek ugyanis, hogy az adott építési projekttevékenységet a kezdetektől ugyanazon műszaki ellenőr vigye végig, aki teljeskörűen ismeri az elvégzett munkákat (eltakart munkarészek). Alapvető elv ezért a műszaki tartalom megvalósulásához kötődő megbízási szerződéses tartalom rögzítése, meghatározása.

[26] Mindezeket a megbízási szerződés 1.4. pontjában rögzített véghatáridő csak annyiban érinti, hogy 2019. december 31. után a felpereseknek már nem állt fenn kikényszeríthető eljárási kötelezettsége, amellyel összefüggésben ismertette a Ptk. 6:116. § (1) – (3) bekezdéseit is. A teljes műszaki tartalom megvalósítására irányuló rendelkezésekkel szemben fennálló ellentmondás csupán látszólagos, a felek ugyanis érvényesen kötötték ki a szerződés megszűnésének 2019. december 31-i határidejét és azt is, hogy a felperesek kötelezettsége a teljes műszaki tartalom megvalósítására irányul. A szerződés e pontja ténylegesen csak arról rendelkezik, hogy ha a felperesek 2019. december 31-ig teljeskörűen meg tudják valósítani a szerződésben vállalt feladataikat, igényt tarthatnak a teljes megbízási díjra. A szerződés azonban nem tartalmaz rendelkezést arra az esetre, ha a beruházási munkák eddig az időpontig teljeskörűen nem készülnek el, és emiatt a felperesek sem végzik el az általuk vállalt szolgáltatás egészét. A Kbt. előírásainak alkalmazása is csak olyan általános megfogalmazás, amely erre az esetre a felek jogviszonyát egyértelmű és határozott tartalommal nem tölti ki. Az alperes pedig – az elsőfokú ítéletben részletesen kifejtettek szerint – e vonatkozásban alaptalanul hivatkozott a szerződés Kbt. 141. § (4) bekezdés a) pontja szerinti módosulására. Mindezek miatt a felpereseknek nem volt szerződéses kötelezettségük 2019. december 31-ét követően, mivel a szerződés 1.4. pontja alapján a szerződés ekkor a teljes felperesi teljesítés hiányában is megszűnt.

[27] A teljes, bruttó 190 500 000 Ft megbízási díjból azonban nemcsak a Nagyprojektnél el nem végzett műszaki ellenőrzés 80 010 000 Ft-os összegét és a már kifizetett 40 530 000 Ft-ot kell levonni, hanem a 2020. január 1-je után elvégzendő megbízási tevékenység

ellenértékét is. A felperesek a ...-bástya kivitelezésének lebonyolításával, a beruházás előkészítésével kapcsolatos feladatokat teljes egészében elvégezték, csak a műszaki ellenőrzést nem fejezték be, míg a Nagyprojekttel kapcsolatos lebonyolítói feladataikat 2019. december 31-e előtt befejezték, a műszaki ellenőri tevékenységből azonban semmit nem végeztek el. Bár az elsőfokú bíróság a felek útján kísérelte meg arányosítani a megbízási díjat, a felperesek azonban erre vonatkozóan nem tettek nyilatkozatot, ezért az alperes által készített elszámolást vette alapul, amelynek egyes tételeit, azok összegét a felperesek sem a pert megelőzően, sem a per során nem vitatták, hanem azért tekintették megalapozatlannak, mert az újrafelosztás lehetőségét – a 2018. február 14-én kelt okiratban rögzített megállapodásuk ellenére – vitatták. Azt azonban nem vitatták, hogy az alperes részteljesítésre vonatkozó védekezése esetén az általa megjelölt megbízási díj illeti meg őket, ezért az alperes által elismert 20 248 419 Ft megfizetésére kötelezte az alperest a felperesek között egyenlő arányban. E számítás eredményeként a ...-bástyánál elvégzett műszaki ellenőrzés ki nem fizetett megbízási díja bruttó 45 711 581 Ft.

[28] Ezt követően részletezte, hogy miért találta megalapozatlannak az alperes beszámítási kifogását, majd rögzítette az alperes kamatkötelezettségének indokait és a perköltség viselésének a felek részleges pernyertességén alapuló számítását is.

[29] Az I. rendű felperes a fellebbezésében elsődlegesen kérte az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását, és az alperes marasztalásának a felemelését 33 108 900 Ft-ra és annak 2020. március 1. napjától számított törvényes késedelmi kamataira, valamint kérte az alperes perköltség megfizetésére kötelezését is, míg másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását. Az elsődleges fellebbezési kérelmet a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 369. §-ára és arra alapította, hogy az elsőfokú bíróság a Pp. 279. §-ának a megsértésével olyan tényállásra alapította az ítéletet, amelyet a felek állításai és perbeli bizonyítékok nem támasztottak alá, ezért helytelen mérlegeléssel jogszabálysértő ítéletet hozott, megsértve a Pp. 263. §-át, 266. § (1), 279. § (1) és 346. § (4) – (5) bekezdéseit. A másodlagos fellebbezési kérelmet a Pp. 380. § c) pontjának megsértése és arra alapította, hogy az elsőfokú bíróság helytelenül állapította meg a tényállást. Hivatkozása szerint az indoklás egyes bekezdései egymásnak ellentmondóan rögzítik, hogy a felperesek 2019. december 31-ig teljesítették-e a feladataikat vagy sem. Azt azonban az elsőfokú bíróság is elismerte, hogy a felek megbízási, és nem vállalkozási típusú szerződést kötöttek, azaz a felperesek kötelezettsége nem eredmény létrehozására, hanem projektbonyolítói és műszaki ellenőri feladatokra terjedt ki. Éppen ezért érthetetlen, hogy az ítélet a felpereseken olyan eredményeket, műszaki tartalmat „kér számon”, amelyek szolgáltatására nem voltak kötelesek, hiszen a pályázati kiírás és ekként a megbízási szerződés alapjául szolgáló műszaki tartalom szolgáltatása a projekt kivitelezőjének a kötelezettsége volt. A felek azon szándéka, hogy a felperesek a projekt végéig lássák el feladatukat, nem mond ellent annak, hogy a megbízási szerződés időbeli hatályát – és ezáltal az abban foglalt teljes díj ellenében kifejtendő munkavégzési kötelezettséget – 2019. december 31. napjában határozták meg. A felpereseknek, miként a közbeszerzési eljárásban ajánlatot tevő valamennyi szereplőnek, ezzel az időponttal kellett kalkulálniuk, amikor az ajánlatukat megtették, és a feladatellátás ezen időbeli maximumát is egyértelműen meghatározták a szerződésben. Alaptalan ezért az az ítéleti megállapítás, hogy nem vitásan a támogatói okiratokban meghatározott projekt műszaki tartalmának teljes megvalósulásához kötötték a megbízási díj kifizetését, hiszen éppen ezzel szemben fogalmazták meg a keresetüket. A Korm. rendeletre és AB határozatra hivatkozással pedig az ítélet indokolása túlterjeszkedik a per keretein, mivel az valóban nem volt vitás, hogy a

felperesek a megbízási szerződés szerinti feladatukat szerződésszerűen elvégezték, amelyhez képest az ítélet a felek helyett kívánta meghatározni a felperesek feladatait annak ellenére, hogy annak a jogvita eldöntése szempontjából semmilyen jelentősége nincs (e jogforrások nem is adnak iránymutatást a perben felmerült jogvitára). Az elsőfokú ítélet azzal kapcsolatban is összemosza a perbeli megbízási és a felek között nem létező vállalkozási szerződés attribútumait, hogy a felperesek előadása is természetesen arra vonatkozott, hogy a megbízási szerződés alapját (és nem tárgyát) a tényleges kivitelezési munkák műszaki tartalma képezte; e műszaki tartalom létrehozása azonban nem a felperesek feladata volt. A felperesek pedig szerződésszerűen ellátták a gondossági kötelemből fakadó kötelezettségeiket. Azt pedig kifejezetten vitatta, hogy az, hogy nem követelték a Nagyprojekt műszaki ellenőrzésének díját, annak az elismerése, hogy a részbeni teljesítésük miatt nem illeti meg őket a teljes peresített követelés. Ezt ugyanis semmi nem tiltja, másrészt a Nagyprojekt műszaki ellenőrzése meg sem kezdődött, e körben semmilyen munkát nem végeztek. Itt érhető tetten az a téves bírói következtetés, hogy – annak logikája alapján – ha a Nagyprojekt kivitelezése megkezdődött volna, azonban az bár folyamatosan, de jóval lassabban haladt volna a tervezettnél, a felperesek változatlan intenzivitással lekötött erőforrások mellett akár bármilyen hosszú ideig kötelesek lettek volna változatlan díjazással ellátni feladatukat a végletekig, folyamatosan tovább aprózott megbízási díjtörésekért. Ez nemcsak a közbeszerzési eljárás és a megbízási szerződés betűjének és szándékának, de a megbízási jogviszony logikájának és gazdasági racionalitásának is ellentmond. Az pedig, hogy a szerződés műszaki tartalma az eredetileg a kiírásban szereplő ütemezéshez képest késleltetetten valósul meg, a felperesektől független körülmény és nem is eshet a terhükre. Kifejezetten iratellenes az a megállapítás, hogy nem 2019. december 31. napjáig, hanem a projekt teljes befejezéséig kellett kalkulálniuk a megbízási díjaikat. Az ajánlattevőkként feltett kérdésükre ugyanis az alperes a kiegészítő tájékoztatásban kifejezetten azt kérte, hogy az ajánlatadás során „ezen későbbi 2019. 12. 31. dátumot vegyék figyelembe”, a módosított szerződés is úgy értelmezendő, hogy a szerződés a támogatói okiratban meghatározott időpontig, de legkésőbb 2019. december 31-ig hosszabbodik meg automatikusan, minden külön díjigény nélkül. Az ilyen szerződések általános célszerűségével kapcsolatos fejtegetés körében kifejtettek pedig azért nem eshetnek a terhükre, mert a felperesek mint ajánlattevők csak e felhívásra adhattak a Kbt. szerinti formalizált ajánlatot, máskülönben ajánlatuk érvénytelen lett volna. Az indokolás véghatáridővel és felperesi kötelezettséggel összefüggő része pedig azért ellentmondásos, mert ha a projekt teljes időtartamára fix díjazás mellett el kellett volna látniuk a tevékenységüket, azonban a 2019. december 31-i véghatáridő miatt erre 2020. január 1-jétől nem voltak kötelesek, milyen alapon lett volna egyáltalán lehetőségük a további munkavégzésre, illetve várhatták volna el egyáltalán a további (vagy pontosabban: maradék) díjazást. A szerződés „véghatárideje” éppen azt jelenti, hogy felpereseknek ezen időpontig kellett a feladataikat ellátni, és a szerződésben szereplő teljes megbízási díj ennek megfelelően járt is volna a részükre. A szerződés 1.4. pontjának a szerződés 2019. végéig külön díjazás nélküli meghosszabbítására vonatkozó részéből is az következik (és ez fel is oldja az ítéletben hivatkozott „ellentmondást”), hogy amennyiben a szerződést 2019. utánra is meghosszabbítják a Kbt. előírásainak megfelelően, jogosultak lettek volna további díjazásra. A Kbt. pedig egyébként is jelentős részben kógens jogszabály, amelynek rendelkezéseit a feleknek kötelezően alkalmazniuk kellett, ezért nem kellett tételesen utalni rá. Az elsőfokú eljárás során egyébként is többször előadták, hogy a szerződés módosítására, kiegészítésére kizárólag a kógens Kbt. 141. §-ában meghatározott esetekben van lehetőség. A Kbt. 141. § (4) bekezdés a) pontja tartalmazza az ún. automatikus, előre programozott módosulást, amelynek a szerződés 2019. december 31-ig való meghosszabbodása felelt meg. Ehhez képest a feleknek közös akarattal kellett volna módosítaniuk a szerződést, amelynek hiányában a módosítás semmis. Nem lehet jogszerűen úgy kiírni közbeszerzési eljárást, ahogy az alperes

próbálja beállítani és értelmezni, vagyis úgy, hogy a nyertes ajánlattevő teljesítési és rendelkezésre állási kötelezettsége határozatlan időtartamra, azaz az idők végezetéig fennáll; egy ilyen kiírás a Kbt. 28. és 58. §-aiba ütközne. A szerződés értelmezése körében pedig maga a szerződés 1.3. pontja ad iránymutatást, amely szerint a dokumentumok közötti ellentmondás esetén a sorrendben előbb álló rendelkezései megelőzik a sorban később álló dokumentum rendelkezéseit; e sorrendben első a megbízási szerződés, utána az ajánlat, majd az alperes által adott kiegészítő tájékoztatások.

A megbízási díjra vonatkozó igényük továbbá nem elsősorban a szerződés elsőfokú bíróság által értékelt 1.4. pontján, hanem annak az 5. pontján alapult, mivel az határozza meg a megbízási díjat. Ha az igényük e ponton alapult is volna, akkor is megállapítható, másrészt e pont nem is zárja ki a megbízási díjukat, míg az 5. pont alapján a díj kifejezetten jár. Hangsúlyozta azt is, hogy a felperesek nem vállaltak műszaki ellenőri szolgáltatást 2020. január 1-jétől. Az elsőfokú ítélet iratellenesen tartalmazza, hogy nem vitatták az alperesi újrafelosztás tételeit. Ezzel szemben a 2022. január 11-i válasziratukban részletesen kifejtették az ezzel kapcsolatos álláspontjukat: a 2019. december 31-t követő bármilyen hosszúságú időszakra vonatkozó kalkuláció pusztán fikció. Az alperes által becsatolt A/9. számú melléklet pedig nem mond ellent a felperesek érvelésének, épphogy alátámasztja azt. Az abban foglalt „TO határidő” is 2018. december 31. napja, míg az új Támogatói Okirat alapján a szerződés hatályát 2019. december 31-ig hosszabbították meg. Az alperes által (a Kbt. 141. §-ának ellenére) „módosításként” hivatkozott okirat nem teljes mértékben koherensen megfogalmazott rendelkezései nyilvánvalóan úgy értelmezendők, hogy amennyiben az új Támogatói Okirat a 2019. december 31-i véghatáridőt megelőző dátumig hatályos, akkor az ezt megelőző dátumig terjedő időszakra osztják fel a vállalási díjat. Az ítélet továbbá az összecszerűség kimunkálására mindössze két bekezdést szán, és nem veszi figyelembe, hogy a felperesek érdemben és részletesen vitatták a számítást, mivel arra az alperesnek egészen egyszerűen nem volt jogszerű lehetősége. Ennek megfelelően az ítélet összecszerűségre vonatkozó rendelkezése minden alapot nélkülöz.

[30] Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében kérte az elsőfokú ítélet fellebbezett részének a helybenhagyását és az I. rendű felperes másodfokú perköltségben való marasztalását. Előrebocsájtotta, hogy az egyetemleges ajánlattevők és szerződéses kötelezettek közül immáron a II. rendű felperes is helytállónak fogadta el az elsőfokú ítéletben foglaltakat. Hangsúlyozta, hogy a szerződés Preambulumában is rögzítették, hogy a felperesek „az ... vár állammegóvó felújítása” nevű állami támogatásból megvalósuló projekthez kapcsolódó beruházás lebonyolítói és műszaki ellenőri feladatok ellátására kötöttek szerződést, és a felek között sem volt vitás, hogy arrakötöttek szerződést, hogy a projekt végéig lássák el a feladatukat. Ez olvasható ki a Támogatói Okirat tartalmából is, amelyre a szerződés 1.4. pontja is visszautal. Még a fellebbezés ellentmondásos tartalma is alátámasztja, hogy a projekt végéig kellett volna a feladatukat ellátni, amelyet ténylegesen csak 2019. december 31-ig tettek meg. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság nem terjeszkedett túl a per keretein azzal, hogy idézte a hivatkozott Korm. rendeletet és AB határozatot, de azok nem is igazolják az I. rendű felperes díjigényét. Az elsőfokú bíróság továbbá még csak nem is utalt a felek szerződésének vállalkozási jellegére. Megjegyezte, hogy a felperesek nem vitatták, hogy a Nagyprojekt műszaki ellenőrzése meg sem kezdődött, ezért az elsőfokú ítélet ezzel összefüggő kitétele is megalapozott. Az arányos díjazást illetően pedig a szerződés 4.2. pontja egyértelműen meghatározta, hogy a projekt keretében megkötött valamennyi építési beruházás teljesülését és annak átadás-átvételét tekintették teljesítési határidőnek, a felek továbbá egyértelműen meghatározták a műszaki tartalmat is. Az elsőfokú bíróság műszaki ellenőr vonatkozásában tett megállapítása is mindössze arra kíván utalni, hogy a megbízási

szerződés meghatározott időpontig történő megkötése olyan problémákhoz vezethet, amely a jelen perben is előjött. Emellett az ellenkérelemben is hangsúlyozta, hogy a Ptk. 6:86. § (1) bekezdése alapján az egyes szerződési feltételeket és nyilatkozatokat a szerződés egészével összhangban kell értelmezni. A felpereseknek a szerződés 3.12. pontja alapján a projekt zárásában is közre kell működnie, ha azonban a teljesítésük nem a támogatott projektek végéig tartana, a projekt lezárásában, így az utófelülvizsgálattal kapcsolatos feladataikban (3.13. pont) sem tudnának részt venni. A szerződés 4.2. pontjával összefüggésben hivatkozott arra is, hogy a projektre vonatkozó Kormányhatározatban és Támogatói Okiratokban szereplő határidőkhöz igazodva a felperesek teljesítési határideje az I. ütem vonatkozásában 2020. június 30. napjára módosult, a II. ütemnél pedig 2021. június 30. napjára. Bár ezek a teljesítési véghatáridők csak a Támogatói Okiratok módosításai után véglegesedtek, a felek a megbízási szerződésben ezt az esetet már előre kezelték, és ebben kijelentették, hogy a felperesek teljesítési határideje módosulhat a Támogatói Okiratok módosításainak megfelelően: eredetileg a szerződésben 2019. december 31-ig. A Kbt.-vel kapcsolatos fellebbezési hivatkozással szemben pedig az elsőfokú ítélet helytállóan ismertette T1-nak, az I. rendű felperes ügyvezetőjének a tanúvallomását, amely szerint, ha a műszaki tartalom nem valósul meg 2019. december 31-ig, a Kbt. rendelkezéseinek megfelelően eljárva módosítani kell a megbízási szerződést. Megjegyezte, hogy az elsőfokú bíróság, de a fellebbezésében az I. rendű felperes is helytelenül értelmezte a szerződés módosításának és módosulásának a Kbt. 141. § (4) bekezdés a) pontjába foglalt szabályait, amellyel összefüggésben a Közbeszerzési Hatóság egy útmutatójára is hivatkozott. Az A/9. számú melléklettel és az azzal összefüggő ítéleti indokolással kapcsolatban pedig azt hangsúlyozta, hogy a felperesek a szerződés 5.5. és 5.6. pontjai alapján mindkét ütemben időarányosan nyújthattak be számlát. Az időarányosság a szerződésben azt jelentette, hogy a mindenkori Támogatói Okiratokban meghatározott teljesítési határidőig kellett felosztani a felperesek részére járó díjat. Ezt a sajátos körülményt a felperesek is ismerték már a szerződés tervezetéből, majd 2018. február 14-én külön meg is erősítették az A/9. számú mellékletben a szerződés szerinti felosztást. A felosztással kapcsolatban a felek azt is elfogadták, hogy az új befejezési határidő elfogadásakor a fennmaradó összegek újra felosztásra kerülnek. A felperesek továbbá megszegték a megbízási szerződés 3.23. pontját is, mert mindent meg kellett volna tenniük annak érdekében, hogy megakadályozzák a szerződést lehetetlenné tevő vagy akadályozó helyzeteket, így nem tagadhatták volna meg a teljesítést 2019. december 31-e után. Hivatkozott arra is, hogy a felperesek részére járó összegeket mindkét projekt esetében úgy kalkulálták, hogy a díj 10%-át a végteljesítéshez kötötték, és csak a maradék 90%-ot osztották fel a kivitelezés időtartamára. A Támogatói Okirat változásakor ennek a 90%-nak az aktuálisan ki nem fizetett részét kellett arányosan újraosztani az új teljesítési határidőig terjedő időre. Ezzel összefüggésben megismételte az elsőfokú eljárás során tett, a Támogatói Okirat változása miatt módosult teljesítési határidőn alapuló számítását.

[31] Az I. rendű felperes a fellebbezési ellenkérelemre tett észrevételében hangsúlyozta, hogy nincs jelentősége, hogy a II. rendű felperes a saját üzleti döntése alapján nem fellebbezett, egyebekben fenntartotta a fellebbezési érveit.

[32] A fellebbezés megalapozatlan.

[33] Az ítéltábla a Pp. 370. § (1) bekezdése alapján fellebbezés hiányában nem érintette az elsőfokú ítéletnek az alperest mindkét felperes viszonylatában 10 124 209 Ft és annak kamatai megfizetésére kötelező, valamint a II. rendű felperes keresetét ezt meghaladóan elutasító és az alperes beszámítását egészében elutasító ítéleti rendelkezéseket. Továbbá mivel

az alperes nem fellebbezett (azaz nem kérte az elsőfokú ítélet megváltoztatását), a fellebbezési ellenkérelmében megalapozatlanul sérelmezte „megjegyzésként” az elsőfokú ítéletben a szerződés módosítása/módosulása tárgyában az alperes ellenkérelmétől eltérően kifejtetteket, illetőleg alaptalanul hivatkozott arra is az elsőfokú ítélet nem fellebbezett megállapításaival szemben, hogy az I. rendű felperes szerződésszegést követett el azzal, hogy nem nyújtott szolgáltatást 2019. december 31-e után.

[34] Ezt meghaladóan pedig az ítéltábla – a fellebbezés és fellebbezési ellenkérelem keretei között – egyetértett az elsőfokú bíróság döntésével és annak indokolásával, ezért annak szükségtelen megismétlése nélkül csak a fellebbezésben foglaltak miatt utal a következőkre.

[35] Az elsőfokú bíróság lefolytatta a felek által indítványozott bizonyítást és helyesen állapította meg az ügy érdemi elbírálásához szükséges tényállást, amely alapján helytállóan következtetett az I. rendű felperes keresetének részbeni megalapozatlanságára is.

[36] Az I. rendű felperes hivatkozásával szemben az elsőfokú bíróság nem azt állapította meg, hogy megszegte a szerződés rendelkezéseit, amikor 2020. január 1-jétől már nem nyújtott szolgáltatást, hanem éppen azt, hogy időszerűen eleget tett a teljes műszaki projektben soron következő, a megbízási szerződés alapján őt terhelő kötelezettségeinek, amelynek a szerződés megszűnését eredményező 2019. december 31-i határidő vetett véget. Így – nem szerződésszegő módon – csak azokat a teljes műszaki projektre jutó bonyolítói és műszaki ellenőri feladatokat nem látta el, amelyek kívül estek a szerződés megszűnését eredményező időbeli korláton.

[37] Az azonban, hogy az elsőfokú bíróság a megbízási díj arányosítását indokoltnak találta amiatt, hogy az I. rendű felperes – a kivitelezés újabb fázisainak hiányában – nem láthatta el a teljes műszaki projektre vonatkozó feladatait, nem teszi eredménykötelemmé a felek szerződéses jogviszonyát. A gondossági kötelek esetében is irányadó visszterhesség vélelméből mint a szerződési jog egyik alapelvéből (Ptk. 6:61. §) fakad ugyanis az az alapvető, az alperesi ellenkérelem és az elsőfokú ítélet alapját is képező (ekként a per keretei között megjelenő) megfontolás, hogy ha a gondossági kötelemet vállaló fél azért nem tudja teljes körűen nyújtani a szerződésben vállalt szolgáltatásait, mert a szerződés a teljesítésének egésze előtt megszűnik, a teljesítésével arányos díjazásra jogosult. Ezen alapelv alól pedig a megbízási szerződésekre vonatkozó különös szabályok (amelyek alkalmazásától a felek nem tértek el) sem jelentenek kivételt, hiszen a Ptk. 6:276. § (2) bekezdés második mondata szerint, ha a szerződés a megbízás teljesítése előtt szűnt meg, a megbízott a megbízási díjnak tevékenységével arányos részét követelheti.

[38] Ezért az, hogy az elsőfokú bíróság helytállóan értékelte, hogy a megbízási szerződés a tényleges kivitelezéssel arányos, de a megbízás egészének teljesítése előtt szűnt meg, nem teszi eredménykötelemmé a felek jogviszonyát, hanem csak azt jelenti, hogy az I. rendű felperes a megbízási díj tevékenységével arányos részét követelheti. Az elsőfokú bíróság továbbá nem terjeszkedett túl a per keretein azzal, hogy a per tárgyát képező megbízási tevékenység tartalmának értelmezéséhez figyelembe vette a felek által nem hivatkozott Kormány- és AB határozatot, mert a döntése ezzel nem terjedt ki olyan jogra, amelyet a fél a perben nem állított [Pp. 342. § (3) bekezdés].

[39] Az elsőfokú bíróság helytállóan utalt arra, hogy alátámasztja ezt az is, hogy az I. rendű felperes a nem vitásan ki sem fejtett tevékenysége után maga sem érvényesített követelést. Ez a fellebbezésben megfogalmazottakkal szemben éppen azon alapult, hogy mivel a teljes műszaki projekt befejezéséig kellett ellátnia feladatait (a fellebbezésben is elismertek mellett pl. 4.G.20.178/2021/25. számú beadvány 2. oldal és 27. sorszámú jegyzőkönyv 1. oldal), mégpedig a műszaki dokumentáción alapuló kivitelezéshez illeszkedő tevékenységként (a fellebbezésben ugyancsak elismertek mellett pl. 4.G.20.178/2021/15. számú jegyzőkönyv 2. és 3. oldalai), ugyancsak saját nyilatkozata szerint (7. sorszámú jegyzőkönyv 3. oldal) a teljes megbízási díjból „csak egy rész jár a felperesnek, figyelemmel arra, hogy a Nagyprojektnél műszaki ellenőrzést egyáltalán nem végzett”. A fellebbezés iratellenes hivatkozásával szemben továbbá az elsőfokú bíróság éppen annak az ellenkezőjét állapította meg, hogy a „felperesek bármilyen hosszú ideig kötelesek lettek volna változatlan díjazással ellátni feladatukat, a végletekig, folyamatosan tovább aprózott megbízásdíj-töredékért”, hiszen a fellebbezéssel nem támadott megállapítása szerint a szerződés megszűnt 2019. december 31-én, amelyet követően az I. rendű felperesnek teljesítési kötelezettsége nem volt. Mivel azonban a szerződés a megbízás teljesítése előtt szűnt meg, az I. rendű felperes a megbízási díjnak csak a tevékenységével arányos részét követelhetette.

[40] Mindezeket is figyelembe véve nem iratellenes, így az ajánlattétellel kapcsolatos dokumentáció és a szerződés általa hivatkozott rendelkezéseinek sem mond ellent az elsőfokú ítélet arra vonatkozó megállapítása, hogy az I. rendű felperesnek nem 2019. december 31-ig, hanem a projekt teljes befejezéséig kellett kalkulálni a díjakat. A szolgáltatási kötelezettségei között ugyanis – a fentieket szükségtelenül meg nem ismételve – nem a 2019. december 31-ig történő rendelkezésre állási elem (és az azért járó átalánydíjazás), hanem a műszaki projekt teljes kivitelezésének bonyolítói és műszaki ellenőri támogatása dominált. Az elsőfokú ítéletben ismertetett, illetőleg a felek által is hivatkozott szerződéses rendelkezések ezért az elsőfokú bíróság által elfogadott értelmezésnek megfelelően képezték a felek jogviszonyának a tartalmát. A Ptk. alperes által is hivatkozott 6:86. § (1) bekezdése szerint ugyanis az egyes szerződési feltételeket és nyilatkozatokat a szerződés egészével összhangban kell értelmezni. A szerződés fellebbezésben külön is hivatkozott 5., a megbízási díjra vonatkozó pontjának rendelkezései is alapvetően a projekt teljes befejezéséhez kötötték a teljes díj, ennek részeként külön nevesítve a díj 10%-ának a kifizetését (5.5., 5.6. pontok), amelyet az I. rendű felperes kereset és fellebbezés alapjául szolgáló jogi érvelése teljességgel figyelmen kívül hagy.

[41] Ehhez kapcsolódóan a felek az általuk 2018. február 14-én aláírt számlarészletezésben (4.G.20.178/2021/5/A/9.) nem módosították, hanem csupán értelmezték a saját szerződésüket. Az itt megfogalmazott kitétel szerint: „a műszaki ellenőrzésre vonatkozó számlázás kezdete az első kivitelezői szerződés megkötésének időpontját követő harmadik teljes naptári hónap utolsó napjától indul! A fenti összeg az új kormányhatározat(ok), illetve támogatói okiratok hatályba lépéséig vannak érvényben! Az új befejezési határidő elfogadásakor a kifizetési ütemek és a fennmaradó összeg újra felosztásra kerül, ahhoz igazodóan! A végszámlák az utolsó műszaki átadás-átvétel sikeres lezárásával nyújthatók be!” Ez alapján pedig a felek bizonytalannak tekintették a szerződés számlázást illető kifutását, amely a Támogatói Okirat változásának függvényében a „fennmaradó összeg újra felosztását” vonhatja maga után.

[42] E kockázat és annak viselése körében az I. rendű felperes nemcsak a kivitelezés támogatói finanszírozásával (annak szükségzerű esetleges bizonytalanságaival) volt tisztában, hanem pl. azzal is, hogy a ...-bástya felújítására vonatkozó építési beruházás a szerződéskötéskor még meg sem kezdődött (a fentiekén túl pl. a 2017. október 25-i

„Értelmező jegyzőkönyvben” foglaltak alapján is). A szerződés megbízási díjat szabályozó részének 5.2. pontja szerint azonban a „megbízott a megbízási díjat valamennyi feltétel figyelembevételével a kockázatokat, bizonytalanságokat is kalkulálva adta meg.”

[43] A fellebbezés érvelésével szemben a szerződés elsőfokú bíróság általi értelmezése összhangban van a Kbt. szabályaival is. Ugyanis nemcsak a Kbt. preambuluma, hanem annak az I. rendű felperes előtt is ismert alapelvei [2. § (4) bekezdése] szerint is az ajánlatkérőnek a közpénzek felhasználásakor a hatékony és felelős gazdálkodás elvét szem előtt tartva kell eljárnia. Ez az ajánlatkérő oldalán jogszabályban lefektetett akarati összetevő határozza meg a jognyilatkozat értelmezésének kereteit is a Ptk. 6:8. § (1) bekezdésének az alkalmazása során. E szerint a jognyilatkozatot vita esetén úgy kell értelmezni, ahogyan azt a címzettnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett. Ez alapján pedig – a fentieket szükségtelenül meg nem ismételve – sem a szerződés fellebbezésben külön is hivatkozott 1.4. pontja, sem a szerződés egyéb kikötései nem értelmezhetőek úgy, hogy az I. rendű felperes csak a szerződés 2019. december 31-ig történő időbeli módosulásáig nem léphet fel további díj iránti igényvel, viszont a szerződés megbízás teljesítése előtti megszűnése esetén szolgáltatás nélkül is jogosult a teljes ellenszolgáltatásra. Ez az értelmezés továbbá nemcsak a Kbt. fellebbezésben megjegyzésként hivatkozott szabályainak, de a felek szerződésében az okiratok értelmezése körében felállított „erősorrendnek”, kiváltképp pedig a visszterhesség vélelmével összefüggésben fent kifejtetteknek nem mond ellent.

[44] Az I. rendű felperes összecszerűséget „vitató” fellebbezési hivatkozása pedig eleve téves alapokon áll. Ugyanis az összecszerűséget illetően is az I. rendű felperesnek kellett megtennie tény- és jogállításait, valamint előadnia jogi érvelését, ennek részeként az is az ő érdekében állt, hogy az alperes jogalapot illető védekezésének sikeressége esetén az alperes által elismertnél nagyobb összegű megbízási díj illeti meg. Az alperes részéről elegendő volt ugyanis pusztán azon nyilatkozat megtétele az ellenkérelem részeként [Pp. 199. § (2) bekezdés bb) pontja], hogy a jogalapi hivatkozásának függvényében vitatta a követelés összecszerűségét is. Az alperes azzal továbbá, hogy ennek részeként a saját számításain alapuló cáfoló nyilatkozatot is előterjesztett, nem változtat azon, hogy ezt követően is az I. rendű felperes érdekében állt annak előadása és kimutatása, esetleges alperesi vitatás esetén pedig bizonyítása is [Pp. 265. § (1) bekezdés], hogy az alperesnek a jogvita összecszerűséget érintő kereteit kijelölő nyilatkozatát meghaladóan jogosult igényt érvényesíteni. Az I. rendű felperes azonban amellet, hogy az alperesi előadást fikciónak titulálta, az elsőfokú bíróság kifejezett felhívását (4.G.20.178/2021/39. számú jegyzőkönyv 5. oldal, 2. sorszámú végzés) követően – az alperesi védekezés sikerességéből eredő kockázatot vállalva – úgy nyilatkozott, hogy számára a megbízási díj egésze jár (a 10%-os visszatartás összege is), nincs szükség semmilyen „hipotetikus újrafelosztásra” (3. sorszámú beadvány 2-3., 12. sorszámú beadvány 6-7. oldalai). Ezért sem az alperes által kalkulált határidő, sem a projekt támogatói véghatárideje, sem pedig a ténylegesen megtörtént műszaki kivitelezéssel kapcsolatban kifejtett tevékenysége alapján (vagy más módszer szerint) nem mutatta ki követelését erre az eshetőségre, ugyanakkor az alperes számítását – annak elvi lehetőségét el nem fogadva – összecszerűségében (matematikailag) nem vitatta. Az elsőfokú bíróság ezért a Pp. 183. § (6) bekezdésében foglaltakra is figyelemmel megalapozottan döntött a marasztalás összegéről is, amely a felek fentiek szerinti nyilatkozatain túlmenően további indokolást nem igényelt.

[45] Az ítéltábla végül utal arra is, hogy a fent kifejtettek alapján az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének sem volt indoka (ilyen, a fellebbezésben nem hivatkozott eljárási

szabálysértést az ítéltábla sem észlelt), kiváltképp nem a Pp. 380. § c) pontja alapján, amelynek részeként az I. rendű felperes nem is jelölt meg „orvosolhatatlan formai hiányosságot”.

[46] Az ítéltábla mindezek alapján helybenhagyta az elsőfokú ítélet fellebbezett részét a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján.

[47] Az I. rendű felperes pervesztes lett a másodfokú eljárás során, ezért a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltségének a viselésére. Az ítéltábla ennek az összegét a Pp. 81. § (2) bekezdés második mondata alapján az általa felszámítottal egyezően a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (továbbiakban: R.) 3. § (2) bekezdés a), nem pedig b) pontja alapján határozta meg a ténylegesen fellebbezett pertárgyértéktől (22 984 691 Ft) eltérően 10 000 000 Ft pertárgyérték alapulvételével. Ez, továbbá a R. 3. § (5) és 4/A. § (1) bekezdése alapján az alperes jogi képviselőjének munkadíja 250 000 Ft + 67 500 Ft áfa, összesen 317 500 Ft. Az I. rendű felperes pedig pervesztes félként maga viseli az ügyvédi munkadíjból és a fellebbezési illetékből álló másodfokú perköltségét.

Debrecen, 2024. június 20.

Dr. Görög Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Árok Krisztián s.k. előadó bíró, Dr. Riczu András s.k. bíró